

De pijlers van een preventief alcohol- en drugbeleid in de verschillende maatschappelijke sectoren

Arbeid	Regelgeving Regels voor het (evt.) gebruik van alcohol; regels inzake aanbod. Regelgeving heeft verder te maken met de procedures die uitgewerkt worden voor acut en chronisch misbruik. Hiervoor wordt gerefereerd naar de bestaande (arbeids-) reglementering inzake functioneren en functioneringsopvolging.	Procedures bij acut en chronisch misbruik Alle betrokken personen (leidinggevend, probleemgebruiker, collega's enz.) krijgen de nodige informatie/tools om adequaat op te treden, op basis van signalen in het arbeidsgedrag. Opsplitsing acut/chronisch is aangewezen omdat acute situaties omwille van veiligheidsoverwegingen een snel(ler) optreden noodzakelijk maken. Chronisch misbruik stelt de noodzaak van gedragsverandering in het vooruitzicht.	(bedrijfs-)Hulpverlening Verduidelijking van de rol van 'interne' hulpverleners (preventieadviseur (PA) arbeidsgeneesheer, PA- psychosociale aspecten, maatschappelijk werker, enzovoort) in functie van vroegtijdige detectie en adequate doorverwijzing naar externe HV. Parallele en complementaire aanpak naast die van de hiërarchische lijn.	Voorlichting en vorming Informatie over de alcohol- en drugthematiek op het werk. Informatie over het alcohol- en drugbeleid in de betrokken organisatie. Vorming van sleutelfiguren (bv. leidinggevend, bedrijfshulpverleners) in functie van toepassing van beleid (rol opnemen).
Bijzondere jeugdzorg	Regelgeving De regels mbt bezit, gebruik, onder invloed zijn, delen en dealen van alcohol en andere drugs + de procedures die gevolgd worden als de regels overtreden worden.	Begeleiding De voorziening legt vast welke rol ze wil opnemen in de begeleiding van jongeren met A&D-problemen. Hoe wordt mogelijk problematisch gebruik opgemerkt, wat wordt in de eigen begeleiding opgenomen, wanneer wordt doorverwezen? Ook de rol naar druggebruikende ouders wordt bepaald.	Educatie Educatie is voorlichting en vorming van jongeren (en eventueel ouders) om hen te sensibiliseren, te informeren en vaardigheden bij te brengen in het omgaan met alcohol en andere drugs.	Structurele maatregelen Structurele maatregelen zijn gericht op het creëren van een ondersteunende leefomgeving: positief leefklimaat, open communicatie, ook ingrepen in de infrastructuur, vb. gezellige vrijetijdsruimte, oog voor privacy
Gehandicapten-sector	Regelgeving Wat kan, in de context van de voorziening en in de verschillende afdelingen, wel en niet ivm alcohol en andere drugs. Er wordt vastgelegd wat de gevolgen zijn als de regels overtreden worden en wie hierin welke rol opneemt.	Begeleiding De voorziening legt vast welke rol ze wil opnemen in de begeleiding van cliënten met A&D-problemen. Hoe wordt mogelijk problematisch gebruik opgemerkt, wat wordt in de eigen begeleiding opgenomen, wanneer wordt doorverwezen	Educatie Hoe worden cliënten gesensibiliseerd en geïnformeerd over alcohol en drugs, hoe worden ze bewust gemaakt van de risico's ervan en het belang van verantwoordelijk gebruik? Op welke manier worden er vaardigheden bijgebracht.	Structurele maatregelen Zijn meestal niet alcohol- en drug specifiek. Ze dragen bij tot een betere werking en zijn gericht op het creëren van een ondersteunende leefomgeving. Focus: positief leefklimaat, open communicatie... in combinatie met ingrepen in infrastructuur: gezellige vrijetijdsruimte, privacy...

Gevangenis	Regelgeving In deze pijler verduidelijkt de gevangenis de regels met betrekking tot bezit, gebruik en handel. De gevangenis brengt de bestaande procedures in kaart. Er worden verantwoordelijkheden vastgelegd voor detectie, opvolging en informatie-uitwisseling	Begeleiding en Hulpverlening In deze pijler wordt het kader voor begeleiding en behandeling van gebruikers en probleemgebruikers geoptimaliseerd.	Voorlichting, preventie en vorming In deze pijler werkt de gevangenis een plan uit om de gedetineerden en hun omgeving te sensibiliseren en te informeren over de alcohol- en drugproblematiek.	
Jeugdwerk	Afspraken en procedures Wat zijn de regels over bezit, gebruik, onder invloed zijn, delen en dealen van alcohol en andere drugs? Welke procedures volgt men wanneer regels overtreden worden?	Doorverwijzing en EHBdu Jeugdwerkers bekend maken met een aantal laagdrempelige hulpverleningsvormen opdat ze jongeren waarover ze zich zorgen maken, kunnen doorverwijzen naar de juiste diensten. Creëren van de randvoorwaarden (opleiding, basisuitrusting, ...) voor een goede Eerste Hulp Bij Drank en Drugsongevallen.	Voorlichting & vorming Jeugdwerkers en leden sensibiliseren, informeren en vaardigheden bijbrengen om hen op deze manier verantwoordelijk te leren omgaan met alcohol en andere drugs. Bartraning van jeugdwerkers en hun leden bij de organisatie van een fuif of het open houden van een bar.	Structurele maatregelen Creëren van een ondersteunende en aangename leefomgeving door open communicatie, voorbeeldfunctie, vertrouwensrelatie, participatie, ... Maatregelen op niveau van de infrastructuur: bv.: chill outruimte op fuif, aankleding jeugdlokalen, privacy op kamp, ...
Lokaal Beleid	Regels/handhaving Het maken van (lokale) afspraken en regels en de controle erop. Hoewel het strafrecht bij een integraal drugbeleid als ultimum remedium gezien wordt, speelt het wel een belangrijke rol: preventie en zorg werken naar (potentiële) druggebruikers maar ook het aanbod van drugs dient aangepakt.	Vroeginterventie & eerstelijnszorg Een integrale aanpak van de drugproblematiek heeft ook voldoende aandacht voor het zorgaspect, zowel voor laagdrempelige (MSOC) of kortdurende interventies (crisisopvang) als voor intensieve langdurende zorg (drugvrije therapeutische gemeenschap). Problemen vroegtijdig signaleren en vervolgens adequaat reageren kan voorkomen dat problemen verergeren en dat intensievere zorg nodig is.	Informeren en sensibiliseren Met informeren en sensibilisering worden de risico's van (overmatig) alcohol- en druggebruik overgebracht op de verschillende doelgroepen en worden vaardigheden aangereikt om het gedrag te veranderen. Informeren en sensibiliseren is ook belangrijk om draagvlak te creëren bij de bevolking, intermediairen en lokale beleidsmakers.	Structurele maatregelen De verbetering van de omgeving en van de bredere context. Structurele maatregelen zijn meestal niet alcohol- of drugspecifiek, maar dragen bij tot een betere werking van stad of gemeente in het algemeen en het creëren van een ondersteunende omgeving (een positief leefklimaat, open communicatie, openheid voor de initiatieven van jongeren, mogelijkheid tot inspraak, ...).
OCMW en CAW	Regelgeving wat kan in de context van de dienst wel en niet in verband met alcohol en andere drugs wat zijn de consequenties als de regels overtreden worden.	Begeleiding welke rol neemt de dienst op in het opmerken van alcohol- of andere drugproblemen en de begeleiding van cliënten met middelengerelateerde problemen	Informatie en vorming hoe worden cliënten geïnformeerd over middelengebruik en hoe wordt verantwoordelijk gebruik bevorderd	Structurele maatregelen Structurele maatregelen die meestal niet alcohol- of drugspecifiek zijn, maar het welzijn in het algemeen bevorderen.

Onderwijs	Regelgeving Wat zijn de regels met betrekking tot bezit, gebruik, onder invloed zijn, delen en dealen van genotmiddelen op school? Gelden dezelfde regels voor de verschillende middelen en voor de verschillende leeftijdsgroepen? Hoe bakent de school af waar en wanneer deze regels gelden? Het is belangrijk deze regels in een aangepaste vorm te gieten en bekend te maken, onder andere via het schoolreglement. Vervolgens worden de procedures uitgewerkt die de school volgt wanneer deze regels worden overschreden. Belangrijk: een duidelijke taakverdeling rond wie reageert en hoe er gereageerd wordt.	Begeleiding In de pijler begeleiding tekent de school de stappen uit die ondernomen worden wanneer een jongere problemen heeft met middelengebruik. Bij begeleiding wordt individugericht gewerkt vanuit een bezorgdheid om het welzijn van de jongere. Er wordt een begeleidingstraject uitgewerkt waarbij wordt stilgestaan wie welke rol en taak opneemt bij het opvolgen, begeleiden en doorverwijzen van jongeren met een drugprobleem.	Educatie Educatie omvat voorlichting en vorming van de leerlingen met als doel hen te sensibiliseren, informeren en vaardigheden bij te brengen in het omgaan met verscheidene middelen. Deze vorming en voorlichting kan in verschillende vakken aan bod komen of via vakoverschrijdende projecten.	Structurele maatregelen in de schoolcontext Structurele maatregelen in de schoolcontext grijpen in op de infrastructuur van de school, het schoolklimaat en op de brede omgeving van de school. Deze pijler heeft als doel leerlingen te stimuleren om gezonde keuzes te maken en hun welbevinden op school te verhogen. Initiatieven rond het thema genotsmiddelen worden toegevoegd aan bestaande structurele maatregelen. Met deze pijler worden ook de andere pijlers van een DOS ondersteund.
Uitgaan	Regels & afspraken door duidelijke normen aan te geven (o.a. inzake het gebruik van alcohol en drugs) wordt voor de klanten en het personeel duidelijk wat wel en niet wordt getolereerd.	EHBDu creëren van de randvoorwaarden (lokaal, basisuitrusting, meldingsprocedures, ...) voor een goede Eerste Hulp Bij Drugsincidenten in het uitgaansleven.	Voorlichting & vorming deskundigheidsbevordering van security- en barpersoneel in het omgaan met middelengebruik en het informeren en sensibiliseren van het uitgaanspubliek over alcohol, drugs en veilig uitgaan.	Structurele maatregelen het optimaliseren van omgevingsfactoren waardoor uitgaansrisico's verminderen en er een veilige en ondersteunende uitgaanslocatie ontstaat.